

Vaarallisten kemikaalien vienti ja tuonti

Taustaa

Vaarallisten kemikaalien kansainvälistä kauppaa säädellään kahdella kansainvälisellä sopimuksella Rotterdamin ja Tukholman sopimuksilla. Rotterdamin yleissopimus on tullut voimaan 24.2.2004 ja se koskee ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelyn eli PIC-menettelyn (Prior Informed Consent) soveltamista tiettyihin kansainvälisen kaupan kohteina oleviin vaarallisiin kemikaaleihin ja torjunta-aineisiin. Tukholman sopimus koskee pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP = Persistent Organic Pollutants).

Tukholman sopimus on ratifioitu Suomessa kansallisesti Valtioneuvoston asetuksella 735/2002 ja se on tullut voimaan 1.9.2002. Asetuksella on kielletty kokonaan tiettyjen kemikaalien valmistus, käyttö, tuonti ja vienti.

Rotterdamin yleissopimuksen velvoitteet on säädetty EU:ssa täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista (EY) N:o 689/2008. Tämä asetus on tullut voimaan pääosin 1.8.2008, paitsi tulli-ilmoitukseen tehtävää merkintää koskeva artikla 17.2, joka tuli voimaan 2008 ja kokonaisuutena 1.11.2008. Asetus on sellaisenaan suoraa ja sovellettavaa oikeutta. Asetuksella on säädetty joiltain osin pidemmälle meneviä määräyksiä kuin mitä Rotterdamin sopimuksessa on ja lisäksi asetuksella on kielletty Tukholman sopimuksen mukaisten kemikaalien sekä elohopeaa sisältävien hienosaippuoiden käyttö yhteisössä ja vienti (paitsi alle 10 kg:n määriä tutkimuksiin sekä jätteitä).

Vaarallisista kemikaaleista on kansallisesti säädetty kemikaalilaissa 744/1989 ja -asetuksessa 675/1993. Kemikaalin maastavientiä koskeva kemikaalilain 42 § on muutettu lailla 450/2004 ja rangaistuksesta on säädetty laissa rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta 451/2004. Näissä on säädetty lähinnä eri viranomaisten toimivallasta, sillä varsinaiset menettelylliset asiat on jo säännelty yhteisön säädöksissä. Valvontaviranomaisina keskushallinnossa toimivat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen osalta ja Suomen Ympäristökeskus (SYKE) kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen osalta. Suomen ympäristökeskus on nimetty PIC-menettelyn kansalliseksi vastuuviranomaiseksi. Tullilaitos on määrätty kemikaalien maahantuontia ja maastavientiä valvovaksi viranomaiseksi. PIC-menettelyn soveltamisesta kemikaaleihin, jotka ovat kansallisesti kiellettyjä tai joiden käyttöä on ankarasti säännelty kansallisin määräyksin säädetään valtioneuvoston säädöksellä.

Vienti

Yleistä

Vaarallisten kemikaalien osalta viennillä tarkoitetaan kaikkea ko. kemikaalien pysyvää tai väliaikaista vientiä tai jälleenvientiä kolmansiin maihin. Rajoitusten alaiset kemikaalit on lueteltu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 Liitteen I osassa 1 ja liitteessä V. Tämän lisäksi liitteen I osissa 2 ja 3 on lueteltu uudestaan osa liitteen I osan 1 kemikaaleista ja näitä eri osien kemikaaleja koskevat hieman erilaiset vientirajoitukset. Edellä mainitut liitteet löytyvät osoitteesta:

http://edexim.jrc.it/index.php?id_left=10&legaldoc=1&lang=FI

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien tuonnista ja viennistä (EY) N:o 689/2008 artiklan 16 mukaan **kaikki** vaaralliset kemikaalit on pakattava ja merkittävä sekä varustettava käyttöturvallisuustiedotteella kun ne viedään Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Liite I osa 1: vienti-ilmoitusmenettely

EU:n jäsenvaltioon sijoittautuneen viejän on tehtävä kyseisen jäsenvaltion nimetylle kansalliselle viranomaiselle, joka on Suomessa Suomen Ympäristökeskus (SYKE), asetuksen (EY) N:o 689/2008 artiklan 7 mukainen vienti-ilmoitus kaikista liitteen I osan 1 kemikaaleista viedessään niitä kolmanteen maahan. Jokaisen viejän on tehtävä tällainen vienti-ilmoitus viimeistään 30 päivää ennen ensimmäistä vientiään kuhunkin kolmanteen maahan ja sen jälkeen vuosittain viimeistään 15 päivää ennen kunkin kalenterivuoden ensimmäistä vientiä. Ilmoitus tehdään sähköisesti EDEXIM-tietokannan yritysversioon. Kunkin EU-maan nimetty kansallinen viranomainen tarkastaa ilmoituksen ja välittää ilmoituksen edelleen komissiolle, joka toimittaa sen edelleen vastaanottajamaan asianomaiselle viranomaiselle.

Edellä kuvatun vienti-ilmoitusmenettelyn yhteydessä EDEXIM-tietokanta antaa jokaiselle vienti-ilmoitukselle yksilöllisen vientiviitenumeron, joka viejän on merkittävä vienti-ilmoitukseensa (hallinnollisen yhtenäisasiakirjan kenttään 44 tai sähköisen tullilmoituksen vastaavaan kohtaan). Koska Tullin tehtävä on valvoa vaarallisten kemikaalien vientien laillisuutta voi tulliviranomainen syöttää tämän viitenumeron EDEXIM-tietokannan tulliversioon tarkistaakseen, että vienti-ilmoitusmenettelyä on noudatettu. [Ohjeet EDEXIM-tietokannan käytöstä löytyvät Tullin ilmoitustaululta: \(Yksiköt & Ryhmät - Rajoitukset – Kemikaalien tarkastaminen Edexim-tietokannasta\)](#). Epäselvissä tapauksissa Tulli voi olla yhteydessä Suomen Ympäristökeskukseen ja tarkistaa onko vienti-ilmoitusmenettelyä noudatettu ko. viennin ja kemikaalin kohdalla.

Yhteyshenkilö Suomen Ympäristökeskuksessa on:
-Magnus Nyström, puh: 040 543 9743; vaihde: 020 610 123

Liite I osa 2: PIC-ilmoitusmenettely ja liite I osa 3: PIC-menettely

Osan 2 kemikaalien mukainen PIC-ilmoitusmenettely asettaa velvollisuuksia komissiolle ilmoittaa Rotterdamin yleissopimuksen sihteeristölle näistä osan 2 kemikaaleista asetuksen (EY) N:o 689/2008 liitteen II mukaiset tiedot. Viejien on komission tai Suomen ympäristökeskuksen pyynnöstä toimitettava sille nämä tiedot.

Liitteen I osien 2 ja 3 kemikaaleja saa viedä vain jomman kumman seuraavista ehdoista täyttyessä:

- EU:n jäsenvaltion nimetty kansallinen viranomainen on vastaanottanut nimenomaisen suostumuksen tuojasopimuspuolen tuontimaan nimetyn kansallisen viranomaisen kautta tai muun tuojamaan asiasta vastaavan viranomaisen kautta. EU:n jäsenvaltion nimetty kansallinen viranomainen voi päättää tilapäisestä poikkeuksesta edellä mainituista vaatimuksista, jos on muita selviä todisteita siitä, että ko. kemikaalin käyttö ja tuonti on sallittu vastaanottajamaassa.
- Mikäli kyseessä on liitteessä I olevassa 3 osassa lueteltu kemikaali, jos Rotterdamin (PIC)-yleissopimuksen sihteeristön viimeisimmässä kiertokirjeessä osoitetaan, että tuojasopimuspuoli on antanut tuonnille suostumuksen.

Näihin vienteihin on ennen vientiä saatava vastaanottajamaan antama nimenomainen suostumus, jossa se sallii kemikaalin tuonnin alueellensa ja voi antaa ehdot tuonnille. Tämä suostumus on saatava vain yhden kerran tiettyä kemikaalia ja vastaanottajamaata kohden. Suostumus on voimassa kolme vuotta, mutta vientiä voi jatkua vielä seuraavan kalenterivuoden loppuun odotettaessa vastinetta uuteen suostumusta koskevaan pyyntöön. Kun yhden viejän nimetty kansallinen viranomainen on saanut suostumuksen, muiden EU:ssa toimivien viejien ei tarvitse enää hakea sitä kyseiseen maahan tapahtuvaa myöhempää vientiä varten.

Liitteen I osan 3 kemikaalien vienti on sallittua myös, jos viimeisimmässä Rotterdamin yleissopimuksen sihteeristön julkaisemassa kiertokirjeessä kyseisen kemikaalin ja maan kohdalla on suostumus tuonnille. Kiertokirjeet julkaistaan kahdesti vuodessa kesäkuussa ja joulukuussa ja niissä on lueteltuna kaikki suostumukset aineittain, maittain ja lisäehdoittain. Viimeisin kiertokirje on aina konsolidoitu eli siinä on mukana kaikki voimassaolevat vanhemmatkin suostumukset. Kiertokirjeet on luettavissa internet-osoitteessa:

<http://www.pic.int/home.php?type=t&id=50&sid=3>

Kiertokirjeisiin on listattu mahdolliset suostumukset kemikaaleittain ja kunkin kemikaalin alle maittain. Maan kohdalla on ilmoitus joko täydestä tuontikiellosta

tai tuonnille on asetettu ehtoja. Kunkin aineen kohdalla maaluettelon lopussa on lista maista, jotka eivät ole vastanneet kyselyihin aineiden tuonnista. Nämä maat ovat kuitenkin voineet antaa nimenomaisen suostumuksen aineen tuonnille, vaikka se ei näy kiertokirjeessä. Asian varmistamiseksi on otettava yhteys SYKE:n yhteyshenkilöön.

Komissio rekisteröi EDEXIM-tietokantaansa kaikki nimenomaista suostumusta koskevat pyynnot, niihin saadut vastineet sekä myönnetyt poikkeukset. Tietokantaan rekisteröidään myös Rotterdamin PIC-yleissopimuksen kiertokirjeeseen merkityt suostumukset tuonnille. Kullekin suostumukselle tai poikkeukselle tietokanta antaa suostumusta koskevan viitenumeron, jonka viejän on merkittävä vienti-ilmoitukseensa (hallinnollisen yhtenäisasiakirjan kenttään 44 tai sähköisen tulli-ilmoituksen vastaavaan kohtaan).

Vastaanottajavaltion nimenomaiset suostumukset toimitetaan ainoastaan EU:n nimetyille kansallisille viranomaisille, jotka välittää tiedot siitä EDEXIM-tietokantaan. Tullin on valvottava näiden kemikaalien vientien lainmukaisuutta, ja oltava tarvittaessa yhteydessä SYKE:een ja varmistuttava siitä, että viejällä on kulloinkin nimenomainen suostumus ko. kemikaalin vientiin, ellei tämä tieto ilmene EDEXIM tietokannan tulliversiosta.

Yhteyshenkilö Suomen Ympäristökeskuksessa on:
-Magnus Nyström, puh: 040 543 9743; vaihde: 020 490 123

Liite V ja Tukholman sopimus: Vientikielto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 liitteessä V on lueteltu kemikaaleja ja esineitä, joiden käyttö on kielletty Yhteisössä. Näitä kemikaaleja ja esineitä ei myöskään saa viedä. Vientikieltoon koskee niin kaupallista kuin yksityistäkin vientiä mutta se ei koske pieniä määriä tutkimuskäyttöön (korkeintaan 10 kg). Tukholman sopimus ja sen täytäntöönpaneva Valtioneuvoston asetus 735/2002 kieltää myös kaikkien samojen kymmenen kemikaalin viennin kuten EY-asetuksen liite V, mutta näiden lisäksi liitteessä V on kielletty myös elohopeaa sisältävien hienosaippuoiden vienti. Liite V löytyy seuraavasta linkistä:

http://edexim.jrc.it/index.php?id_left=10&legaldoc=1&lang=FI

Tuonti

Yleistä

Tuonti on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa sellaiseksi kemikaalin fyysiseksi tulemiseksi yhteisön tullialueelle, johon

sovelletaan muuta tullimenettelyä kuin kauttakulkumenettelyä. Tullimenettelyjen kannalta tämä tarkoittaa, että kemikaalien kauttakuljetukset joko passitusmenettelyssä tai ilman eivät ole tuontirajoitusten piirissä. Sen sijaan kaikki muut liitteissä mainittujen kemikaalien fyysiset tuonnit Suomen alueelle katsotaan tuonniksi riippumatta siitä mihin tulliselvitysmuotoon ne osoitetaan.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 mukaiset kemikaalien tuontiin liittyvät rajoitukset

Tuontirajoitusten alaiset kemikaalit on lueteltu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 Liitteen I osassa 3. Komissio tekee tuontipäätökset, joilla määritellään sallittu tuonti yhteisöön, ja ilmoittaa päätökset Rotterdamin yleissopimuksen sihteeristölle. Päätökset ovat nähtävissä sihteeristön ylläpitämistä kiertokirjeistä osoitteessa:

<http://www.pic.int/home.php?type=t&id=50&sid=3>

EU on kiertokirjeissä kunkin kemikaalin alla omana osuutenaan ja EU:n alla on usein vielä maakohtaisia ehtoja ja rajoituksia. Kemikaalien tuonti on näillä perusteilla säädeltyä eli tuonnissa Suomeen pätevät EU:n alla olevat rajoitukset, ellei Suomea mainita kyseisen kemikaalin kohdalla erikseen. Mikäli Suomi on mainittu erikseen, niin silloin sovelletaan näitä Suomen alla lueteltuja ehtoja.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 689/2008 liite V ja Tukholman sopimus: Tuontikielto

EU-asetuksen 689/2008 liitteessä V on lueteltu kemikaaleja ja esineitä, joiden käyttö on kielletty yhteisössä. Tästä seuraa samalla, että niiden tuonti Suomeen on kiellettyä. Tukholman sopimus ja sen täytäntöönpaneva Valtioneuvoston asetus 735/2002 asettavat myös rajoituksia näiden kemikaalien tuonnille. Valtioneuvoston asetuksen mukaisten kemikaalien tuonti Suomeen markkinoille luovuttamista varten on kielletty. Nämä tuontikiellon mukaiset kemikaalit ovat samat kuin EU-asetuksen liitteessä V mainitut, lukuunottamatta elohopeaa sisältäviä hienosaippuonia. Tällä erolla ei ole kuitenkaan merkitystä, sillä elohopeaa sisältävät saippuat ovat tuontikiellon piirissä jo EU-asetuksen perusteella.

Kauttakuljetus

Vaarallisten kemikaalien tuonti- ja vientirajoituksia ei sovelleta kauttakuljetuksiin eli kuljetuksiin, jotka tulevat kolmannelta maasta ja kulkevat Suomen läpi toiseen kolmanteen maahan. Näissä tapauksissa kauttakuljetettava tavara voi olla ulkoisen passituksen menettelyssä tai kyse voi olla vain lentokoneen välilaskusta, jolloin tavara ei ole yhteisössä missään tullimenettelyssä.

Varastointi

Tuonti on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa sellaiseksi kemikaalin fyysiseksi tulemiseksi yhteisön tullialueelle, johon sovelletaan muuta tullimenettelyä kuin kauttakulkumenettelyä. Eli tullimenettelyjen kannalta tällä tarkoitetaan kauttakuljetusta joko passittamalla tai ilman. Ennen kolmannelta maasta tuodun kemikaalin osoittamista tiettyyn tulliselvitysmuotoon nämä kemikaalit ovat fyysisesti yhteisön tullialueella ja tullivalvonnassa, joten EU-asetuksen mukainen tuonnin määrittely toteutuu. Tällöin kolmansista maista tuotujen kemikaalien varastointiin tulli- tai vapaavarastoissa sovelletaan samoja rajoituksia ja vaatimuksia kuin tuonnin osalta on aikaisemmin selvitetty.

Sovellettava lainsäädäntö

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus vaarallisten kemikaalien tuonnista ja viennistä (EY) N:o 689/2008
- Kemikaalilaki 744/1989
- Kemikaaliasetus 675/1993
- Valtioneuvoston astus eräistä pysyvistä orgaanisista aineista 735/2002
- Sosiaali- ja terveysministeriön päätös uusien aineiden ilmoitusmenettelystä 1642/1993

Liitteet, jotka löytyvät linkistä :

http://edexim.jrc.it/index.php?id_left=10&legaldoc=1&lang=FI

- Liite I 1 osa, vienti-ilmoitusmenettelyä edellyttävien kemikaalien luettelo
- Liite I 2 osa, luettelo PIC-ilmoitusmenettelyyn kuuluvista kemikaaleista
- Liite I 3 osa, Luettelo kemikaaleista, joihin sovelletaan Rotterdamin yleissopimuksessa määrättyä PIC-menettelyä
- Liite V, Vientikiellon alaiset kemikaalit ja esineet